

## **Politik Bilim**

### **“Türkiye İmalât Sanayiinin Analizi”**

**Aykut Göker**

<http://www.inovasyon.org>; [hagoker@ttmail.com](mailto:hagoker@ttmail.com)

**Bu hafta konumuz, belki ortaya koyduğu sonuçlar hoşunuza gitmeyecek ama, incerseniz, son derece dikkate değer bulacağımız bir çalışma...**

Benzer bir başlığı, Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü'nce (ESAM) yapılan bir çalışmayı tanıttığım, 13 Temmuz 2007 tarihli CBT'de yayımlanan yazımda da kullanmıştım. O başlık, ESAM'ın bu konudaki ilk analiz çalışmasının, bu ise, 2005-2010 dönemini kapsayan ve içeriğini de zenginleştirerek yaptıkları ikinci çalışmanın başlığı... İmalât sanayiinin yine 22 alt sektörü, 'çalışan sayısı, üretim değeri, katma değer, çalışan başına üretim ve katma değer, kapasite kullanım oranı, dış ticaret dengesi, ihracatın ithalâtı karşılama oranı, açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük' gibi kriterler esas alınarak analiz edilmiş. Buradan hareketle imalât sanayiimizin profili ortaya konmuş.

1076 sayfalık, büyük emek ürünü bir çalışma... Genel değerlendirmeyi ESAM Müdürü Oktay Küçükkiremitçi yapmış; ama her sektör ayrı bir uzman tarafından incelenmiş... Bu çalışmadan, Küçükkiremitçi'nin ortaya koyduğu, imalât sanayiinin geneline ilişkin değerlendirme sonuçlarından, çarpıcı birkaç tanesini aktarmakla yetineceğim; ama bir yanlış anlama olmasın, bu aktarmadaki ifade biçimi bana ait olacak:

- İmalât sanayiinde, 2003-2008 yılları arasında üretim değeri %57 artmış. Ama biliyorsunuz, **asıl marifet yaratılan katma değeri artırmaktır**. Katma değerdeki artışta, ne yazık ki, %23'te kalmış... Üretimimizi artırmışız; ama bizim katkımız aynı oranda artmamış...
- Sanayimizin katma değer yaratma yeteneği konusunda biraz daha fikir edinilebilmesi için bir değerlendirme sonucu daha aktarayım: 2003'te yaratılan katma değerinin üretim değerindeki payı %25,1 iken, bu pay, 2008'de %19,7'ye gerilemiş... Yâni, katma değerinin üretimdeki payı %22 gerilemiş... Peki, biz üretimimizi nasıl oluyor da artırabiliyoruz? Sorunun yanıtını aşağıda aktaracağım değerlendirme sonucunda bulabilirsiniz.
- Malûm, ihracatımız artıyor: 2005-2010 döneminde ihracatta % 54 artış kaydetmişiz. İthalâtımız da artıyor; ithalâta da %57 artış kaydetmişiz. Olabilir... Ama, ihracatımızın GSYİH içindeki payı söz konusu dönemde %14'te sabit kalırken ithalâtımızın payı hem %14'ün üzerinde hem de 2005'te %20 iken, 2010'da %21'e yükselmiş. Daha da kötüsü, hepimizin bildiği gerçeği bu çalışma da doğruluyor, ihracatın ithalâtı karşılama oranı da dönem başında %71 iken dönem sonunda %69'a gerilemiş...
- Sonuç: İhraç ettiğinden çok ithal eden; üretimini, kendi yarattığı katma değeri yükselterek değil, ithalâtını artırarak yükselten bir imalât sanayiimiz var.
- 'Asıl marifet yaratılan katma değeri artırmaktır.' demiştim ya; tabî, gösterilmesi gereken kritik bir marifet daha var; o da, sanayimizin rekabet gücünün artmasıdır. Oysa, 2005-2010 döneminde rekabet yeteneğimiz (açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük) aynı kalmış. Hiç olmazsa aynı kalmış diye düşünüyorsanız; mesele yok...
- Bir aktarımda daha bulunayım. Bunu Küçükkiremitçi'den aynen alıyorum: "2005-2010 döneminde en düşük performansı gösteren sektörler ise son sırada yer alan 'Radyo, TV vb. Cihazlar' sektörü ile sondan ikinci sırada yer alan 'Büro, Muhasebe ve Bilgi İşlem Makineleri' sektörleri olmuştur. Bu iki sektör 22 sektör içinde en yüksek teknoloji düzeyine sahip olanlardır." Bu tespiti bir yorum eklemek gerektiğini sanıyorum...

Anladığım kadarıyla TKB-ESEM bu analiz çalışmasını dönemsel olarak yineleyecek. Bilmiyorum, dikkate alınır mı ama, benim önerim, bundan sonraki çalışmalarına, sanayimizin ARGE ve yenilikçilik yeteneğini doğrudan gözler önüne serecek kriterleri de değerlendirme kriterleri arasına katmalarıdır. Eğer, sen de artık çok oldun demeyeceklerse, bir diğer önerim, sanayimizin sermaye bileşimini de (yerli/yabancı) kriter olarak ele alıp bu yapının, sanayinin performansını hangi yönde etkilediğini yapacakları analize dâhil etmeleridir...

**CBT. 13 Nisan 2012**